

Tjaša Mislej

Dramatičarka

... ki secira malega človeka v kolesju kapitalizma

Evelin, Maria, Suzi in Vera so delavke v skladišču hipermarketa: vsaka s svojimi sanjami o boljšem življenju, čeprav težko dosežejo že to, da si od sebične poslovodje Grebovič, ki jih drži v šahu z grožnjami o odpuščanju, izprosijo dostop do skupne televizije ali prosto nedeljo. Štiri delavke so liki v drami Tjaše Mislej (1985) *Naše skladišče*, ki je letos prejela **Grumovo nagrado** za najboljše novo slovensko dramsko besedilo. To ni prva nagrada za mlado ustvarjalko: že leta 2014 je bilo njeno dramsko besedilo *Panj*, ki govori o ustanovi v fiktivnem kraju, kjer naj bi trajno brezposelni zaživeli boljše življenje – za odgovorne državljane jih poskušajo pristojni napraviti tako, da jih sterilizirajo, jim ponudijo terapevtsko pomoč in jih prisilijo v izdelovanje eko copat –, ovenčano z nagrado za mlado dramatičarko. Za zdaj je edina, ki se lahko pohvali z obema nagradama, kljub temu pa na pravo uprizoritev enega svojih tekstov še čaka. »*Panj je bil leta 2014 bralno uprizorjen v ljubljanski Drami, Naše skladišče – takrat se je še imenovalo Skladišče, a sem ga pozneje dodelala in spremenila naslov – pa 2018 na Festivalu dramske pisave Vzkrík. Bralne uprizoritve so sicer super, ker z njihovo pomočjo vidiš, kako bi se dalo še izboljšati besedilo. Pa tudi ljudje jih imajo radi: Panj je imel v Drami dve ponovitvi, obakrat je bilo polno in obiskovalci so ostali še na pogovoru po uprizoritvi ter debatirali o besedilu. A vseeno je prava uprizoritev nekaj drugega – in mladi dramatičarki ali dramatikovi bolj kot bralne uprizoritve in delavnice dramskega pisanja pomaga to, da gledališče na repertoar uvrsti neko njeno ali njegovo besedilo, za katero ji ali mu tudi plača.*«

Tako v *Panju* kot v *Našem skladišču* se pojavi lik falirane intelektualke oziroma intelektualca – v *Panju* je to Maks, dramatik, ki je hotel ustanoviti novo gledališče, ko mu namera ni uspela, pa je začel voziti tovornjak, v *Našem skladišču* pa Maria, diplomantka primerjalne književnosti, ki v odmorih med delom v skladišču piše knjigo. V liku Marie je gotovo tudi malo Mislejeve same, kajti tudi ona se je po končani prvi stopnji študija znašla v nevhvaležni situaciji, ko ni dobila redne zaposlitve. Opravljala je priložnostna dela v trgovinah in lokalih, čistila je po domovih in pazila

otroke – vse te izkušnje so ji pomagale tudi pri pisanju *Našega skladišča*. »*To je bil čas krize, ko že tako ali tako niso zaposlovali, z diplomom iz primerjalne književnosti in filozofije, ki sem jo imela, pa sploh ne. Nekaj let res nisem vedela, kaj bom. Sicer sem delala na Radiu Študent, ampak to so bili majhni honorarji ... preizkušala sem se v novinarstvu, mikala sta me tudi ples in gledališče, a nisem vedela, če in kako bi se profesionalno vrgla v to. Imela sem upe in načrte, da bi ponovno delala sprejemne izpite na AGRFT, na režiji, kamor sem se že poskusila vpisati, preden sem pristala na Filozofski fakulteti, a sem bila že v letih, ko se moraš res osamosvojiti in nekaj zaslužiti. Vendar sem služila denar tako, da sem se fiktivno vpisala na neko srednjo šolo in še vedno delala prek študentske napotnice.*« Pozneje se je odločila, da bo profesijo nadgradila s slovenistiko in tako pridobila možnost, da uči slovenščino v šolah, s tem pa tudi večjo zaposljivost. »*Šele ko sem magistrirala na slovenistiki, se mi je odprlo. Na gimnaziji Kamnik sem poučevala filozofijo, pozneje slovenščino, trenutno pa sem del projekta Izzivi medkulturnega sobivanja, ki se ukvarja z vključevanjem priseljenih družin v šolo in lokalno okolje in v katerem slovenščino učim priseljence. To mi zelo ustreza, ker ne gre za klasično poučevanje, v katerem se nisem tako našla, ampak za program vključevanja – poleg poučevanja imamo tudi ustvarjalne delavnice in podobno.*«

Ko so se reči približno postavile na svoje mesto, se je odločila še, da bo sledila svoji veliki želji in ponovno poskusila na AGRFT – tokrat na dramaturgiji, na katero je bila sprejeta in je trenutno tik pred diplomom. Če ne bi bilo nobenih omejitev, bi najraje delala kot dramaturginja v enem od slovenskih gledališč, ob tem pa pisala svoja dramska besedila. Zadnje, ki ga je napisala in bi moralo biti bralno uprizorjeno na letošnjem festivalu Vzkrík, če vmes ne bi posegel koronavirus, nosi naslov *Ena kri* in je v nasprotju s *Panjem* in *Našim skladiščem*, ki obravnava malega človeka v kolesju kapitalizma, bolj družinsko usmerjena. »*V ozadju je spet kapitalistični sistem, a me je bolj zanimalo, kako stiska, v kateri se znajde oče poslovnež, vpliva na odnose v družini. Tudi v prihodnosti bi rada raziskovala še to plat, intimnost in odnose; ter še bolj poglobila karakterizacijo svojih likov.*«